

Labklājības ministrija

Valsts sociālās aprūpes centru iesaiste deinstitutionalizācijas procesā

22.12.2015.

Izmēģinājumprojekta rezultātu ieviešana

Labklājības ministrija

Mērķis

Attīstīt sabiedrībā balstītos pakalpojumus, lai personai, kurai ir ierobežotas spējas sevi aprūpēt, būtu pieejams nepieciešamais atbalsts mājās vai ģimeniskā vidē

Labklājības ministrija

Sabiedrībā balstītie pakalpojumi

Sabiedrībā balstīti pakalpojumi ir pretstatīti institucionālajai aprūpei, kuru raksturo šādas pazīmes:

- klienti ir izolēti no plašākas sabiedrības un spiesti dzīvot kopā

- klientiem nav pietiekamas kontroles pār savu dzīvi un lēmumiem, kas viņus ietekmē

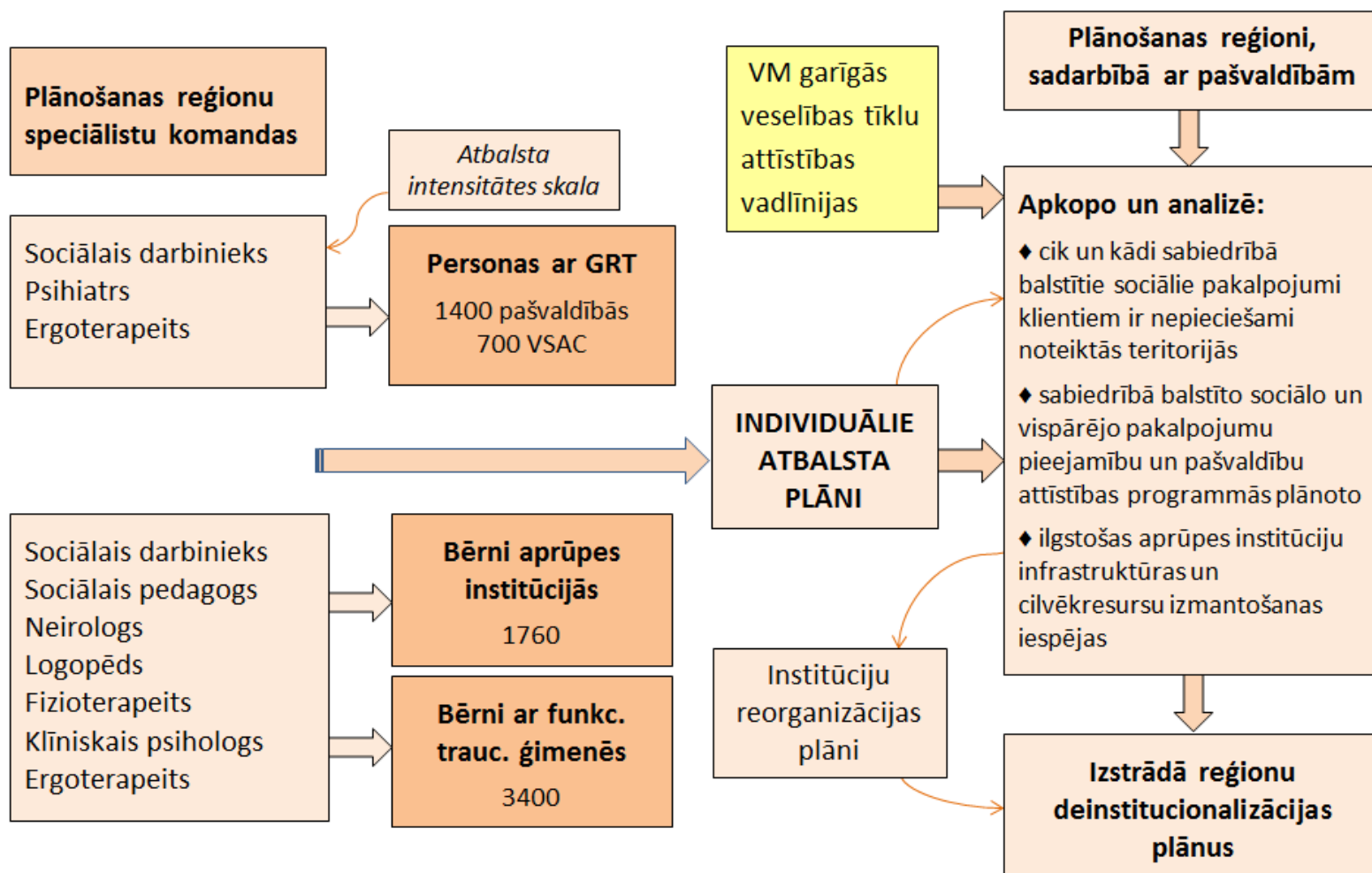
- organizācijas noteikumi ir prioritāri pār klientu individuālajām vajadzībām

Avots: Eiropas Kopējās vadlīnijas par pāreju no institucionālās uz sabiedrībā balstītu aprūpi

Labklājības ministrija

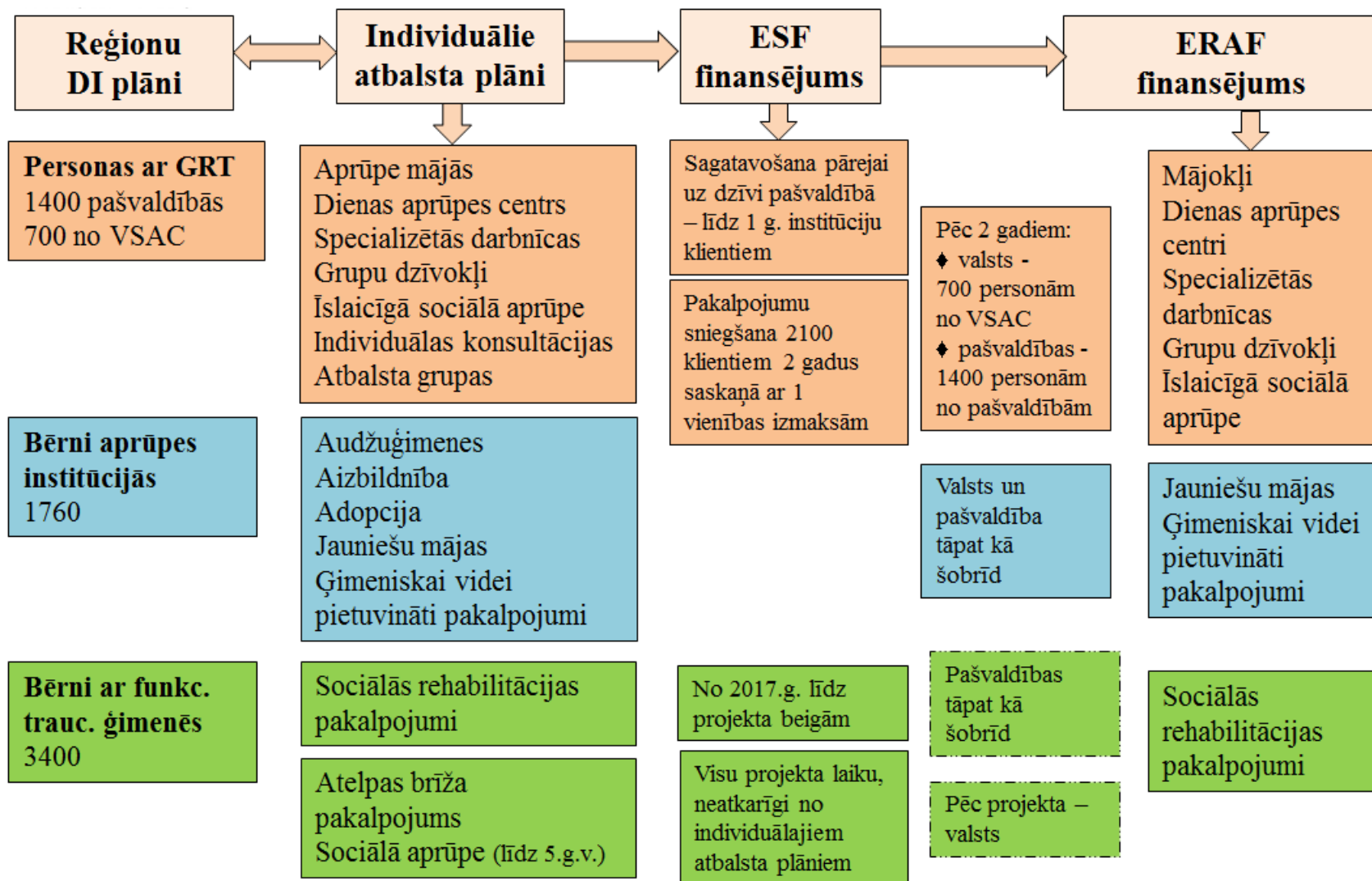
Mērķa grupas individuālo vajadzību novērtēšana un deinstitucionalizācijas plānošana ESF projektos, 2015.-2016.g.

Labklājības ministrija

Sociālo pakalpojumu sniegšana ESF projektos, 2017.-2021.g

Labklājības ministrija

DI pasākuma finansēšana personām ar GRT

ESF projekta ietvaros:

- VSAC klientu sagatavošana līdz 1.gadam (ieskaitot arī sociālo mentoru atbalstu)
- 2 gadus finansē sabiedrībā balstītos pakalpojumus mērķa grupām

Pēc tam:

- VSAC atstājušām mērķa grupas personām (kopskaitā 700) sabiedrībā balstītos pakalpojumus finansēs valsts budžets, piemērojot "nauda seko klientam" modeli
- Tām mērķa grupas personām, kas dzīvo sabiedrībā (kopskaitā 1400), sabiedrībā balstīto pakalpojumu sniegšanas pēctecība jānodrošina pašvaldībām

Labklājības ministrija

Sabiedrībā balstīto pakalpojumu izmaksas ESF projektos

Sabiedrībā balstītajiem pakalpojumiem personām ar garīga rakstura traucējumiem tiks piemērotas vienas vienības izmaksu standarta likmes*:

Pakalpojuma veids	Indikatīvās izmaksas
Īslaicīgās sociālās aprūpes pakalpojums	18,05 EUR dienā
Dienas aprūpes centrs	16,24 / 19,28 EUR dienā
Grupu dzīvoklis	10,66 / 15,39 dienā
Specializētās darbnīcas	14,58 EUR dienā
Aprūpe mājās	3,83 EUR stundā
Atbalsta grupa un grupu nodarbības	14,91 EUR nodarbībā
Speciālistu konsultācijas un individuāls atbalsts	19,35 EUR stundā

* Indikatīvi likmju lielumi

1.
Labklājības ministrija

2015.gadā padarītās aktivitātes

Nodrošināts atbalsts VSAC izmēģinājumu projekta klientu izvērtēšanas instrumenta piemērošanai praksē:

- *Paveikts personu pašaprūpes, neatkarības un patstāvīgās dzīves prasmju izvērtējums un grupēšana atbilstoši aprūpes līmeņiem*
- 2. Panākta vienveidīga pieejas realizācija VSAC klientu grupēšanā
- 3. Organizēti semināri par klientu grupēšanu un nepieciešamā pakalpojuma apjoma un satura noteikšanu visos VSAC reģionos
- 4. Tika apkopota informācija par VSAC filiālēm (*atbilstoši kritērijiem: klienti, darbinieki un infrastruktūra*)
- 5. Tika sagatavotas VSAC darbības stratēģijas 2015. – 2016. gadam:
 - *Uzlabot klientu pašaprūpes spējas un patstāvīgas prasmes*
 - *Uzlabot klientu sadzīves apstākļus un drošību*
 - *Veicināt personāla motivāciju*
- 6. Atbilstoši LM iekšējo noteikumu Nr.14/NOT "Kārtība, kādā Labklājības ministrija pārrauga tās padotībā esošās iestādes" (7.07.2015.) tika nodrošināta centru ikceturkšņa atskaitīšanas kārtība un veids:
 - *Klientu vietu aizpilde*
 - *Klientu izstāšanas rādītāji*
 - *Klientu grupēšanas rezultāti*
 - *Klientu drošības izvērtējums*

Neatkarīgai dzīvei identificētais klientu skaits

Dzīves prasmju apguves programmas

Labklājības ministrija

VSAC loma DI procesā (1)

1. Paraksta sadarbības līgumus ar Plānošanas reģioniem (PR)
2. Identificē klientus neatkarīgai dzīvei, apkopojot informāciju no klientiem, darbiniekiem un klientu grupēšanas rezultātiem (*2015.g. beigās – 2016.gada sākumā*)
3. Sniedz nepieciešamo informāciju plānošanas reģioniem par identificētiem klientiem DI reģionu plānu izstrādei
 - *Patstāvīgai dzīvei gatavoto klientu skaits (t.sk. pa aprūpes līmeņiem) un klientu identificētas vajadzības*
4. Atbalsta klientu individuālo vajadzību novērtēšanu un nodrošināšana piekļuvei SD speciālistiem (vērtētājiem) (*bērniem un pieaugušiem, sākot ar 2016.g. martu*)
5. Sniedz nepieciešamo informāciju DI reģionu plānu izstrādei (2016.g. I-IV cet.) :
 - *Klienti / darbinieki (administratīvais un aprūpes personāls)*
 - *Informācija par filiāļu infrastruktūru*
 - *Informācija institūciju reorganizācijas plānu izstrādei (par VSAC, kuros atrodas bērni un 3 slēdzamās institūcijas)*

Labklājības ministrija

VSAC loma DI procesā (2)

6. Aktīvi iesaistās klientu sagatavošanai pārejai uz dzīvi sabiedrībā:
 - *t.sk. atbalsts sociāliem mentoriem (2016.g.III – 2020.g.IV)*
7. Saņem kompensāciju no ES struktūrfondiem par piemaksām speciālistiem klientu sagatavošanai pārejai uz dzīvi sabiedrībā
8. Nodrošina darbinieku dalību apmācībās sabiedrībā balstīto pakalpojumu sniegšanā (slēdzamajām institūcijām):
 - *Darbinieku pārkvalifikācija un nodarbināšana (2016.g. II – 2018.g. IV)*
9. Piedalās DI monitoringa procesā

Labklājības ministrija

Klientu raksturojums VSAC 2015.gadā

4405 - Klientu skaits VSAC kopā:

2441 - VSAC klienti vecumā no 18 līdz 59 g.

Aprūpes līmeņi	1	2	3	4
VSAC klientu skaits vecumgrupā no 18 -59 g.	194	812	847	588
I invaliditātes grupa	3	37	216	428
II invaliditātes grupa	191	773	628	155
Diagnozes				
F20 - F29	85	357	236	58
F70	25	51	7	4
F71	42	212	177	44
F10-F19	2	3	0	3
F72	6	88	352	170
F73	1	3	53	246
F00 -F09	24	84	84	59
G40 - G40.9	9	21	7	14
Cita pamatdiagnoze	1	1	1	0

Indikatīvs klientu skaits neatkarīgai dzīvei sabiedrībā (772)

Avots: 5 VSAC grupēšanas rezultāti

Labklājības ministrija

DI tiesiskais regulējums

- MK noteikumu Nr. 313 «DP "Izaugsme un nodarbinātība" 9.2.2.1. pasākuma "Deinstitutionalizācija"» pieņemšana (16.06.2015.)
- DI Rīcības plāns (15.07.2015.)
<http://www.lm.gov.lv/text/3071>
- Prasības informācijas apzināšanai un apkopošanai par valsts ilgstošas aprūpes institūcijām un bērnu aprūpes iestādēm, <http://www.lm.gov.lv/text/3174>
- Sagatavots metodikas projekts par vienas vienības izmaksu standarta likmju aprēķina un piemērošanas DP pasākuma "Deinstitutionalizācija" īstenošanai (saskaņošanā ar FM)
- DI Projektu apstiprināšana (notiek līgumu slēgšanas process)
- Izvēlēta metodika klientu individuālo vajadzību novērtēšanai un deinstitutionalizācijas plānu izstrādei:
Atbalsta intensitātes skala

Labklājības ministrija

Atbalsta intensitātes skalas saturs

Atbalsta vajadzības tiek vērtētas šādās jomās:

1. dzīve mājās
2. dzīve kopienā
3. mūžizglītība
4. nodarbinātība
5. veselība un drošība
6. sociālās aktivitātes
7. interešu aizstāvība

Katrā jomā ir definētas konkrētas ikdienas aktivitātes – kopā 57.

Papildus vērtē ar uzvedību un medicīnisko aprūpi saistītos jautājumus - kopā 28.

Labklājības ministrija

Atbalsta intensitātes skalas priekšrocības

- Ir zinātniski izstrādāta un aprobēta 8 valstīs (t.sk. Čehija, Francijā, Spānijā, Holandē u.c.)
- Izvērtējumu var veikt viens instrumenta lietošanā apmācīts speciālists, intervējot klientu un cilvēkus, kas viņu labi pazīst; papildus speciālistu iesaiste var būt nepieciešama tikai atbalsta plānu izstrādei
- Individuālā izvērtējuma veikšanai nepieciešamais laiks vienam klientam ir salīdzinoši neliels - vidēji 2,5-3h
- Skalas lietošana ir salīdzinoši viegla, un tās apguvei nav nepieciešama ilgstoša apmācība (vidēji 4 dienas); atšķirībā no citām metodēm tās lietošana nav ierobežota vienas konkrētas specialitātes ietvaros

Personu ar GRT individuālo vajadzību novērtēšana, izmantojot Atbalsta intensitātes skalu (AIS)

Personu ar GRT individuālo vajadzību novērtēšana, izmantojot Atbalsta intensitātes skalu (AIS)

	Labklājības ministrija	SD projekta pilotpašvaldības	Pārējās pašvaldības	Plānošanas reģioni
SAM 9.2.1. Sociālā darba projekts	<ul style="list-style-type: none">■ iepērk tiesības tulkot un lietot AIS (novērtēšanas veidlapa un rokasgrāmata)■ tulko un aprobē AIS■ nodrošina apmācības SD AIS lietošanā un atbalstu plānu izstrādē■ iepērk izstrādātājus metodikai darbam ar personām ar GRT, metodikā integrē AIS■ organizē izstrādātās metodikas izmēģināšanu pilotpašvaldībās■ novērtē izmēģinājumu projekta rezultātus un izplata metodiku visām pašvaldībām	<ul style="list-style-type: none">■ kļūst par LM partneri metodikas darbam ar personām ar GRT izmēģināšanai■ deleģē SD sociālos darbiniekus apmācībai AIS lietošanā■ aprobē AIS, veicot individuālo vajadzību izvērtēšanu un atbalsta plānu izstrādi DI projektu mērķa grupai (personām ar GRT)■ izmēģina metodiku darbam ar personām ar GRT pašvaldības SD■ piedalās pilotprojekta rezultātu izplatīšanā citām pašvaldībām	<ul style="list-style-type: none">■ pārņem metodiku darbam ar personām ar GRT pēc izmēģinājumu projekta rezultātu novērtēšanas	
SAM 9.2.2. DI projekti	<ul style="list-style-type: none">■ uzrauga DI īstenošanu	<ul style="list-style-type: none">■ veic individuālo vajadzību izvērtēšanu un atbalsta plānu izstrādi DI projekta mērķa grupai - 2310 personām ar GRT – gan savā, gan citās pašvaldībās, t.sk. VSAC	<ul style="list-style-type: none">■ atlasa DI projekta mērķa grupas personas un sadarbojas ar pilotpašvaldību novērtētājiem	<ul style="list-style-type: none">■ iepērk psihiatru un ergoterapeitu pakalpojumus dalībai atbalstu plānu izstrādē komandā ar pilotpašvaldību novērtētājiem■ uzrauga DI projekta mērķa grupas izvērtēšanu un apmaksā novērtētāju darbu

Secinājumi

- DI rezultātā katrai personai tiks nodrošināta individuāla pieeja gan vajadzību apzināšanā, gan pakalpojumu sniegšanas finansēšanā (uz konkrēto personu centrēta pieeja)
- DI pasākumu mērķis ir panākt, ka personas, kuras var patstāvīgi dzīvot sabiedrībā, vairs neatrodas VSAC. Personām ar ļoti smagiem funkcionāliem traucējumiem tiks saglabāta iespēja saņemt institucionālās aprūpes pakalpojumu
- Vienlaikus ar DI projekta īstenošanu tiks veikti nepieciešamie uzlabojumi VSAC sociālās aprūpes un rehabilitācijas pakalpojumā, vērsti uz kvalitātes paaugstināšanu un pakalpojuma satura maiņu (īpaši 1. un 2. aprūpes līmeņa klientiem)
- DI projektu ietvaros tiek nodrošināts ievērojams atbalsts VSAC klientu sagatavošanas, personāla apmācības un institūciju reorganizācijas plānu veidošanas jomā
- Principa “Nauda seko klientam” (NSK) īstenošana nodrošinās sabiedrībā balstīto pakalpojumu finansējumu VSAC atstājušām personām. Ar DI ieviešanu turpināsies esošo valsts sociālā atbalsta sistēmas pasākumu sniegšana

Labklājības ministrija

Paldies par uzmanību!